

GRAMATYKA NA MATURZE

MATURA ROZSZERZONA

Pełna checklista zagadnień gramatycznych

Poziom docelowy według CKE: B2 (B2+ w zakresie rozumienia wypowiedzi)

Lista porządkuje oficjalny zakres środków gramatycznych na praktyczne zagadnienia do nauki i powtórek. Zaznacz pole dopiero wtedy, gdy potrafisz nie tylko rozpoznać konstrukcję, ale także poprawnie jej użyć w zdaniu.

Na rozszerzeniu obowiązuje również cały zakres podstawowy

Matura rozszerzona nie zastępuje gramatyki B1 nowymi konstrukcjami - wymaga pełnej kontroli nad podstawą oraz dodatkowo struktur B2. Dlatego ta checklista jest samodzielna i zawiera zarówno fundament, jak i rozszerzenia.

Jak korzystać z checklisty

1. Najpierw zaznacz tematy, które potrafisz wyjaśnić własnymi słowami.
2. Następnie sprawdź, czy rozwiązujesz zadania otwarte bez podpowiedzi.
3. Na końcu wracaj do niezaznaczonych pozycji i twórz z nich plan powtórek.

Pełna lista zagadnień

Zakres poniżej obejmuje gramatykę wskazaną przez CKE, rozbityą na mniejsze jednostki dydaktyczne zgodnie z układem i rozróżnieniami stosowanymi w seriach Grammar in Use. Nie jest to kopia tabeli z informatora, lecz praktyczna checklista do pracy z maturzystą.

Uwaga CKE: w tekstach do rozumienia ze słuchu i czytania mogą pojawić się struktury spoza oficjalnej listy; ich znajomość nie ma jednak warunkować poprawnego rozwiązania zadania.

1. Czasownik - pełny zakres form

- ☐ **Bezokolicznik i formy osobowe** - forma podstawowa, formy osobowe oraz bezokolicznik perfect: to have done.
- ☐ **Czasowniki posiłkowe** - be, do, have w pytaniach, przeczeniach, emfaticznym do oraz konstrukcjach złożonych.
- ☐ **Czasowniki regularne i nieregularne** - pełna kontrola nad Past Simple i Past Participle; formy nieregularne także w stronie biernej i perfect forms.
- ☐ **Imiesłów czynny i bierny** - -ing / Past Participle; użycie w konstrukcjach czasownikowych, przymiotnikowych i skróconych strukturach.
- ☐ **Phrasal i multi-word verbs** - znaczenie, składnia, rozdzielność; phrasal-prepositional verbs i dobór przyimka.

2. Czasy teraźniejsze i perfect

- ☐ **Present Simple** - pełen zakres funkcji, w tym stany, performatives, rozkłady i zdania czasowe.
- ☐ **Present Continuous** - czynność w toku, tymczasowość, zmiany, irytujące nawyki z always, ustalenia na przyszłość.
- ☐ **Present Simple vs Present Continuous** - czasowniki statyczne/dynamiczne i zmiana znaczenia zależna od aspektu.
- ☐ **Present Perfect** - rezultat, doświadczenie, okres niezakończony, first/second time, since/for, already/yet/just.
- ☐ **Present Perfect Continuous** - czas trwania, proces, powtarzalność; sytuacje ciągłe i zakończone z widocznym skutkiem.
- ☐ **Present Perfect vs Present Perfect Continuous** - zaawansowane różnice aspektowe i czasowniki, które nie występują naturalnie w continuous.
- ☐ **Present Perfect vs Past Simple** - wybór czasu według perspektywy mówiącego i określników czasu.

3. Czasy przeszłe

- ☐ **Past Simple** - wydarzenia, sekwencje, stany i dawne nawyki.
- ☐ **Past Continuous** - tło, czynność w toku, równoległość, uprzejme dystansowanie.
- ☐ **Past Simple vs Past Continuous** - relacja wydarzenie-tło i różnice aspektowe.
- ☐ **Past Perfect** - wcześniejszość, perspektywa w przeszłości, first time/by the time.
- ☐ **Past Perfect Continuous** - czas trwania/proces przed innym momentem w przeszłości.
- ☐ **Past Perfect vs Past Perfect Continuous** - rezultat/liczba wykonanych czynności vs proces/czas trwania.

4. Przyszłość - pełny zakres B2

- ☐ **Future Simple** - przewidywania, decyzje, obietnice, prośby i neutralne stwierdzenia o przyszłości.
- ☐ **be going to** - intencje i przewidywania oparte na przesłankach.
- ☐ **Present Continuous dla przyszłości** - ustalone plany i arrangements.
- ☐ **Present Simple dla przyszłości** - rozkłady i harmonogramy; zdania czasowe i warunkowe.
- ☐ **Future Continuous** - czynność będąca w toku w określonym momencie przyszłości; neutralne pytania o plany.
- ☐ **Future Perfect** - czynność zakończona przed określonym momentem w przyszłości.
- ☐ **Future Perfect Continuous** - czas trwania do określonego punktu w przyszłości.
- ☐ **be about to / inne sposoby mówienia o przyszłości** - np. be about to; be due to / be likely to jako przydatne rozszerzenie B2.
- ☐ **Przyszłość widziana z przeszłości** - would / was going to / was about to - szczególnie w narracji i mowie zależnej.

5. Czasowniki modalne i półmodalne

- ☐ **can / could / be able to** - umiejętność, możliwość, pozwolenie i prośby; także różnice could vs was/were able to.
- ☐ **may / might** - różne stopnie prawdopodobieństwa; formalne pozwolenie.
- ☐ **must / have to** - obowiązek i konieczność; must jako logiczna dedukcja.
- ☐ **mustn't / don't have to / needn't** - zakaz vs brak konieczności; różnice rejestrowe i znaczeniowe.
- ☐ **should / ought to / had better** - rada, powinność, oczekiwanie, konsekwencje.
- ☐ **will / shall** - intencja, wola, typowe zachowanie, formalne shall, propozycje i oferty.
- ☐ **would** - hipoteza, uprzejmość, przyszłość w przeszłości i powtarzające się zachowanie w przeszłości.
- ☐ **used to** - dawne stany i nawyki; kontrast z would.
- ☐ **Modal perfect: must/can't/could/may/might + have done** - wnioskowanie, możliwość, krytyka lub alternatywa dotycząca przeszłości.
- ☐ **should/ought to + have done** - krytyka, żal, ocena przeszłego działania.
- ☐ **needn't have done vs didn't need to do** - czynność wykonana niepotrzebnie vs brak konieczności wykonania.
- ☐ **Modal continuous/perfect continuous** - np. might have been doing - przypuszczenie dotyczące czynności w toku.

6. Tryb łączący i konstrukcje formalne

- ☐ **Present subjunctive** - suggest/insist/recommend/demand that + forma podstawowa, np. that he go.
- ☐ **should w that-clauses** - alternatywna konstrukcja po czasownikach i przymiotnikach wyrażających zalecenie/konieczność.

7. Bezokolicznik, gerund i dopełnienia czasownika

- ☐ **Verb + to-infinitive** - decide, refuse, promise, seem, appear itd.
- ☐ **Verb + -ing** - avoid, admit, deny, suggest, mind, can't help itd.
- ☐ **Verb + object + to-infinitive** - persuade, remind, allow, advise, want, expect itd.
- ☐ **Bare infinitive** - po modalnych, let, make; wybrane czasowniki postrzegania.
- ☐ **Perfect infinitive** - to have done; także po czasownikach modalnych i w konstrukcjach typu is believed to have done.
- ☐ **Passive infinitive** - to be done / to have been done; np. be supposed to..., be expected to...
- ☐ **Verb + -ing vs to-infinitive** - remember, forget, regret, try, stop, mean, go on - zmiana znaczenia.
- ☐ **Prefer / would prefer / would rather** - różne wzorce składniowe i porównywanie preferencji.
- ☐ **Preposition + -ing** - czasownik/przymiotnik/rzeczownik + przyimek + gerund; be used to/get used to.
- ☐ **Gerund z własnym podmiotem** - np. no hope of their winning; formy dzierżawcze i dopełnieniowe w praktyce.
- ☐ **Adjective/noun + to-infinitive** - It was surprising to...; letters to write; konstrukcje z for + object + to-infinitive.
- ☐ **Cel i rezultat** - to/in order to/so as to; so that; enough/too + to-infinitive.
- ☐ **Czasowniki postrzegania + do / doing** - saw him do vs saw him doing - całość zdarzenia vs czynność w toku.

8. Strona bierna i konstrukcje kauzatywne

- ☐ **Strona bierna we wszystkich wymaganych czasach** - simple, continuous, perfect i future forms w zakresie B2.
- ☐ **Passive with modals** - modal + be done; modal perfect passive: must/could/might have been done.
- ☐ **Passive gerund / passive infinitive** - being done, to be done, to have been done.
- ☐ **Impersonal passive** - It is said that... / He is said/believed/expected to... / to have done.
- ☐ **Passive z make** - be made to do.

- ☐ **have/get something done** - zlecenie wykonania i doświadczenie zdarzenia.
- ☐ **have somebody do / get somebody to do** - sprawianie, że ktoś wykonuje czynność.

9. Pytania, operatory i emfaza

- ☐ **Pytania ogólne i szczegółowe** - pełny szyk w czasach simple/perfect/continuous i z modalnymi.
- ☐ **Subject vs object questions** - brak operatora w pytaniu o podmiot; pytania z przymikiem.
- ☐ **Pytania pośrednie** - szyk oznajmujący, if/whether, pytania osadzone w zdaniu.
- ☐ **Question tags** - nietypowe operatory i zaimki; Let's..., imperatives, I am...
- ☐ **So / Neither / Nor + operator** - zgoda i dopowiedzenia; użycie operatora zgodnego z czasem.
- ☐ **Emphatic do** - do/does/did w zdaniach twierdzących dla podkreślenia.
- ☐ **Negative / echo questions** - pytania przeczące, pytania echowce i pytania z that-clauses jako element szerszej kontroli operatorów.

10. Mowa zależna i reporting verbs

- ☐ **Reported statements** - say/tell; backshift, gdy wymagany; zmiany perspektywy czasu, miejsca i zaimków.
- ☐ **Reported questions** - wh-questions i yes/no questions z if/whether.
- ☐ **Reported commands, requests, offers and suggestions** - tell/ask/order/advise/warn/offer/suggest itd. + właściwy wzorec.
- ☐ **Reporting verbs + to-infinitive** - agree, refuse, offer, promise, threaten itd.
- ☐ **Reporting verbs + -ing** - admit, deny, suggest, recommend itd.
- ☐ **Reporting verbs + preposition + -ing** - accuse of, apologise for, object to itd.
- ☐ **Reporting verbs + that-clause** - claim, insist, explain, admit, deny itd.
- ☐ **Modal verbs in reporting** - zachowanie lub zmiana modalnych w zależności od znaczenia.

11. Conditionals, wish i konstrukcje hipotetyczne

- ☐ **Zero Conditional** - stałe zależności i zasady.
- ☐ **First Conditional** - realne warunki w teraźniejszości/przyszłości; alternatywne modalne w zdaniu głównym.
- ☐ **Second Conditional** - hipoteza dotycząca teraźniejszości/przyszłości; If I were...
- ☐ **Third Conditional** - nierealna przeszłość; żal, krytyka i alternatywny skutek.
- ☐ **unless / provided/providing / on condition that / supposing** - różne sposoby wprowadzania warunku.
- ☐ **wish + Past Simple** - życzenie dotyczące teraźniejszości.
- ☐ **wish + Past Perfect** - żal dotyczący przeszłości.
- ☐ **wish + would** - życzenie dotyczące zmiany zachowania/sytuacji.
- ☐ **if only** - silniejsze życzenie/żał z Past Simple, could lub Past Perfect.
- ☐ **It's (high) time + Past Simple** - oczekiwanie, że coś powinno się już wydarzyć.
- ☐ **would rather** - would rather do; would rather somebody did / hadn't done.
- ☐ **as if / as though** - porównanie hipotetyczne z Past Simple/Past Perfect.

12. Rzeczownik, przedimki, zaimki i określniki

- ☐ **Countable / uncountable nouns** - liczba, quantifiers, jednostki miary i rzeczowniki zmieniające znaczenie zależnie od policzalności.
- ☐ **Liczba mnoga** - regularna, nieregularna, niezmienna i złożona, np. passers-by.

- ☐ **Rzeczowniki tylko singular/plural** - agreement i właściwy dobór okreśników.
- ☐ **Rodzaj rzeczownika (gender)** - pary odnoszące się do płci, np. actor/actress, nephew/niece, cow/bull.
- ☐ **Possessive forms** - 's / of / double possessive w typowych konstrukcjach.
- ☐ **Compound nouns** - pisownia, liczba mnoga i typowe złożenia.
- ☐ **Articles: a/an, the, zero** - pełny zakres: ogólność/konkretność, instytucje, nazwy geograficzne, grupy społeczne, instrumenty, superlatives.
- ☐ **Przymiotnik jako rzeczownik** - np. the rich, the elderly.
- ☐ **Zaimki osobowe, dzierżawcze, zwrotne i emfatyczne** - także by oneself / on one's own.
- ☐ **Przymiotniki dzierżawcze / possessive determiners** - my, your, his, her, its, our, their; rozróżnienie od mine/yours itd.
- ☐ **Zaimki względne** - who/whom/whose/which/that/where/when; prepositions in relative clauses.
- ☐ **Zaimki nieokreślone i quantifiers** - some/any/no/every, none/either/neither, much/many, few/little, both/all, each/every, another/other.
- ☐ **either...or / neither...nor** - konstrukcje korelatywne i zgodność orzeczenia.
- ☐ **Zaimki bezosobowe** - you, one.
- ☐ **Liczebniki** - główne, porządkowe, ułamkowe i dziesiętne.

13. Przymiotniki, przysłówki i porównania

- ☐ **Stopniowanie przymiotników i przysłówków** - regularne i nieregularne; modyfikatory stopnia.
- ☐ **Porównania z as...as / than** - różne typy dopełnienia i elipsy.
- ☐ **The + comparative, the + comparative** - np. the older..., the happier...
- ☐ **so / such / too / enough** - pełny zakres konstrukcji z rzeczownikiem, przymiotnikiem i bezokolicznikiem.
- ☐ **Adjective vs adverb** - good/well, hard/hardly, late/late, near/nearly itd.
- ☐ **Adjectives after linking verbs** - look, seem, smell, sound, feel, taste + adjective.
- ☐ **Participle adjectives** - -ing vs -ed; zaawansowane modyfikowanie rzeczownika.
- ☐ **Gradable/non-gradable adjectives** - very vs absolutely/completely i dobór przysłówków stopnia jako praktyczne rozszerzenie B2.
- ☐ **Miejsce przysłówka** - częstotliwość, komentarz, stopień, miejsce/czas; pozycja wpływająca na znaczenie.

14. Przyimki, spójniki i łączenie tekstu

- ☐ **Przyimki czasu, miejsca, kierunku, ruchu, przyczyny i sposobu** - pełny zakres in/on/at, by/until, between/among, across/through itd.
- ☐ **Dependent prepositions** - verb/adjective/noun + preposition; bardziej złożone połączenia typu objection to, compatible with, refer to.
- ☐ **Preposition + -ing** - zwrócenie uwagi na to jako przymek w look forward to, object to, be used to itd.
- ☐ **Podstawowe łączniki** - and, or, but, because, so, although, while, when, until, unless itd.
- ☐ **Kontrast i przyzwolenie** - although/though/even though; whereas/while; despite/in spite of; however/yet.
- ☐ **Warunek** - if, unless, provided/providing, on condition that, supposing, in case.
- ☐ **Cel i skutek** - so that, in order to, so as to, so...that, such...that.
- ☐ **as if / as though** - łączniki w konstrukcjach hipotetycznych.

15. Składnia złożona i struktury B2

- ☐ **Zdania oznajmujące i przeczące** - złożone operatory, none/neither i kontrola szyku.
- ☐ **Zdania rozkazujące i wykrzyknikowe** - pełen zakres form What...! / How...! oraz konstrukcji rozkazujących.

- ☐ **Konstrukcje z it** - dummy it oraz struktury typu It was ... that..., It's worth doing, It's no use doing.
- ☐ **Konstrukcje z there** - there + różne czasy i konstrukcje typu There are bound to be...
- ☐ **Zdania z dwoma dopełnieniami** - verb + indirect object + direct object oraz alternatywy z to/for.
- ☐ **Zdania współrzędnie złożone** - koordynacja i logiczne łączenie informacji.
- ☐ **Noun clauses** - subject, predicative i object clauses; that/wh-clauses.
- ☐ **Relative clauses** - defining/non-defining; prepositions; whose/where/when; zaimek pomijany; bardziej rozbudowane noun phrases.
- ☐ **Zdania okolicznikowe** - czasu, miejsca, celu, przyczyny, przyzwolenia, skutku, sposobu, stopnia i porównania.
- ☐ **Skrócone zdania imiesłowowe (participle clauses)** - -ing/-ed clauses jako skracanie i łączenie informacji - praktyczne B2 w ramach imiesłowów i zdań złożonych.
- ☐ **Inwersja po wyrażeniach ograniczających/przeczących** - np. little/never/rarely/not only...; operator przed podmiotem.
- ☐ **Inwersja w porównaniach i dopowiedzeniach** - np. as do her parents; so/neither + operator.
- ☐ **Cleft / focusing structures** - It was ... that/who...; What/All ... was... - podkreślanie informacji.
- ☐ **Zaawansowany szyk wyrazów** - fronting, pozycja przysłówków i dopełnień, elipsa po operatorach w kontrolowanym zakresie B2.

16. Dodatkowy trening rozszerzony - bardzo przydatny w transformacjach

- ☐ **Mixed conditionals** - łączenie przyczyny w przeszłości ze skutkiem w teraźniejszości i odwrotnie; nie są osobnym hasłem w tabeli CKE, ale wynikają z kontroli conditionals na B2.
- ☐ **Reduced relative clauses** - skracanie relative clauses za pomocą -ing/-ed/to-infinitive, gdy konstrukcja jest naturalna.
- ☐ **Subject-verb agreement w trudniejszych strukturach** - each/every, neither/either, collective nouns, złożone podmioty - ważne dla poprawności.
- ☐ **Elipsa i substitution** - so/not, do so, one/ones, pomijanie powtarzających się elementów - przydatne w naturalnej wypowiedzi B2.
- ☐ **Precyzyjne rozróżnianie struktur o podobnym znaczeniu** - mustn't vs needn't; used to vs be used to; remember doing vs remember to do; so vs such; despite vs although itd.

Źródła i podstawa opracowania

- Centralna Komisja Egzaminacyjna, Informator o egzaminie maturalnym z języka angielskiego od roku szkolnego 2024/2025, rozdział 2.1: Zakres środków gramatycznych. Aktualność wymagań zweryfikowana 10.08.2026.
- Raymond Murphy, Essential Grammar in Use, 3rd edition, Cambridge University Press.
- Raymond Murphy, English Grammar in Use, 3rd edition, Cambridge University Press.
- Martin Hewings, Advanced Grammar in Use, 2nd edition, Cambridge University Press.

Ważne

Opracowanie dotyczy gramatyki. Słowotwórstwo, kolokacje i pozostałe elementy leksykalne sprawdzane w części „znajomość środków językowych” warto potraktować jako osobną checklistę.